Svar på skriftligt spörsmål SSS 333/2024 rd

Svar på skriftligt spörsmål om vilka konsekvenser regeringens nedskärningar i anslagen för social- och hälsovårdsorganisationerna har för folkhälsan och de tjänster som erbjuds människor

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 333/2024 rd undertecknat av riksdagsledamot Tytti Tuppurainen /sd m.fl.:

> Hur ser regeringen på social- och hälsovårdsorganisationernas roll i tryggandet av finländarnas välfärd,
>
> vilka konsekvenser bedömer regeringen att de massiva nedskärningarna har på organisationsfältet,
>
> hur ämnar regeringen säkerställa att social- och hälsovårdsorganisationernas arbete som är värt miljarder euro för samhället fortsätter i Finland efter nedskärningarna,
>
> hurdana besparingar bedömer regeringen att man uppnår genom nedskärningarna bland social- och hälsovårdsorganisationerna när man beaktar den mångsidiga, även ekonomiskt betydande, nytta som organisationerna producerar,
>
> på vilket sätt ökar nedskärningarna i organisationernas anslag tillgången till tjänster med låg tröskel och mentalvårdshjälp som är ett mål i regeringsprogrammet och
>
> hur anser regeringen att den verkställer sitt eget regeringsprogram, där det tydligt fastställs att förebyggande och god vård av psykisk ohälsa och missbruksproblem är viktigt för såväl folkhälsan som samhällsekonomin?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Social- och hälsovårdsorganisationerna har en viktig roll när det gäller att trygga finländarnas välfärd. I regeringsprogrammet identifieras social- och hälsovårdsorganisationernas roll till exempel i att upprätthålla funktionsförmågan hos äldre personer som bor hemma och hos deras närståendevårdare samt för att effektivisera både det uppsökande och upphittande arbetet, som mathjälpsaktörer, i att främja den arbetsföra befolkningens psykosociala välbefinnande, i att utveckla ett mer meningsfullt arbetsliv och som serviceproducenter. Det arbete som social- och

hälsovårdsorganisationerna och stiftelserna inom social- och hälsovården utför för att trygga finländarnas välfärd stöds med statsunderstöd. Bestämmelser om beviljande av understöd finns i statsunderstödslagen (688/2001), lagen om finansiering av föreningar och stiftelser inom social- och hälsovården (284/2023) och statsrådets förordning om föreningar och stiftelser inom social- och hälsovården.

Det totala beloppet av STEA-understöden, som beviljas av social- och hälsovårdsministeriet, har stigit utan avbrott mellan åren 2011 och 2020. STEA-understödens totala summa uppgick till 385 miljoner euro år 2020. År 2024 beviljade social- och hälsovårdsministeriet 383,5 miljoner euro i understöd.

Som en del av anpassningen av de offentliga finanserna har regeringen också beslutat om nedskärningar i anslagen för social- och hälsovårdsorganisationerna. År 2025 beviljades cirka 304 miljoner euro i STEA-understöd. Summan är cirka 79,5 miljoner euro mindre än år 2024. Under hela regeringsperioden minskar understödsbeloppet med cirka en tredjedel.

Regeringspartierna har dragit upp riktlinjer för hur nedskärningarna i anslagen ska fördelas i samband med beredningen av statsbudgeten för 2025. Enligt en preliminär bedömning klarar sig 75 procent av organisationerna undan nedskärningarna i social- och hälsovårdsorganisationernas allmänna understöd och riktade allmänna understöd 2025. De minskade anslagen för understöd påverkar främst beloppen på de nya understöd som beviljas. Besparingarna riktas således i första hand till verksamhet som ännu inte har inletts. Syftet är att trygga finansieringen av organisationernas kontinuerliga verksamhet så bra som möjligt.

Social- och hälsovårdsministeriet har utsett en utredare att producera information till stöd för beredningen av riktlinjerna för STEA-understöden för 2026 och 2027. Eftersom dessa riktlinjer fortfarande inte är färdiga har man ännu inte bedömt de sammantagna konsekvenserna av nedskärningarna i sin helhet.

Statsrådet utvecklar verksamhetsförutsättningarna för civilsamhällesorganisationerna under denna valperiod genom en strategi för civilsamhällesorganisationer i enlighet med regeringsprogrammet. Statsrådets principbeslut om utveckling av civilsamhällesorganisationernas verksamhetsförutsättningar bereddes på bred bas och organisationerna hördes i beredningsarbetet. Verksamhetsförutsättningarna för social- och hälsovårdsorganisationerna stöds och utvecklas som en del av genomförandet av strategin för civilsamhällesorganisationer. Genom strategin främjas civilsamhällesorganisationernas egen medelsanskaffning, utvecklas statsunderstödsverksamheten för civilsamhällesorganisationerna så att den blir alltmer enhetlig och avvecklas belastande byråkrati.

I enlighet med regeringsprogrammet förbättras tillgången till mentalvårdstjänster till exempel med en terapigaranti för barn och unga, för vilket 35 miljoner euro anvisas på årsnivå i finansiering. Dessutom ökas tillgången till tjänster med låg tröskel och mentalvårdshjälp i samarbete med bland annat organisationer och församlingar. De åtgärder som identifierats i strategin för psykisk hälsa 2020–2030 förlängs för att främja den psykiska hälsan. För att förbättra tillgången till mentalvårdstjänster med låg tröskel har det reserverats 2 miljoner euro och för chattjänster för psykisk hälsa 0,5 miljoner euro. För förebyggande av narkotikadödsfall bland unga har det reserverats 3,5 miljoner euro och för utveckling av tjänster för unga som har allvarliga problem med berusningsmedel och som tar till våld och begår brott 2,5 miljoner euro.

Helsingfors 15.10.2024

Social- och hälsovårdsminister Kaisa Juuso